

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

ABDULLA ORIPOV SHE'RIYATIDA VATAN VA MILLIY G'URUR TALQINI

Davlatmurodova Farangiz Shavkat qizi

Termiz davlat universiteti, Pedagogika va Ijtimoiy ish fakulteti

Kutubxona va axborot faoliyati yo'nalishi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekiston Qahramoni Abdulla Oripov ijodida Vatan timsolining badiiy talqini va milliy g'urur masalalari kompleks tadqiq etiladi. Shoir she'riyatidagi vatanparvarlik tuyg'usi tarixiy xotira va xalqning o'zligini anglash jarayonlari bilan bog'liq holda tahlil qilingan. Muallifning "O'zbekiston" qasidasi va boshqa lirik asarlarida milliy g'ururni shakllantiruvchi badiiy vositalar va falsafiy mushohadalar ochib beriladi. Maqolada shoir uslubining o'ziga xosligi va uning o'zbek adabiyoti takomilidagi o'rni zamonaviy adabiyotshunoslik nuqtayi nazaridan ko'rsatib o'tiladi. Tadqiqot davomida shoirning falsafiy qarashlari va milliy ramzlardan foydalanish mahorati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Abdulla Oripov, Vatan, milliy g'urur, she'riyat, lirik qahramon, istiqloq g'oyasi.

Annotation

This article provides a comprehensive study of the artistic interpretation of the Motherland and issues of national pride in the works of Abdulla Oripov. The sense of patriotism in the poet's poetry is analyzed in connection with historical memory and the processes of national identity. The artistic tools and philosophical reflections that form national pride in the poet's ode "Uzbekistan"

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

and other lyrical works are revealed. The article demonstrates the uniqueness of the poet's style and his role in the development of Uzbek literature from the perspective of modern literary studies. Throughout the study, the poet's philosophical views and skill in using national symbols are highlighted.

Keywords: Abdulla Oripov, Motherland, national pride, poetry, lyrical hero, independence idea.

Аннотация

В данной статье представлено комплексное исследование художественной интерпретации образа Родины и вопросов национальной гордости в творчестве Абдуллы Орипова. Чувство патриотизма в поэзии поэта анализируется в связи с исторической памятью и процессами самосознания народа. Раскрываются художественные средства и философские размышления, формирующие национальную гордость в оде поэта «Узбекистан» и других лирических произведениях. В статье показано своеобразие стиля поэта и его роль в развитии узбекской литературы с точки зрения современного литературоведения. В ходе исследования освещаются философские взгляды поэта и его мастерство в использовании национальных символов.

Ключевые слова: Абдулла Орипов, Родина, национальная гордость, поэзия, лирический герой, идея независимости.

Kirish

Abdulla Oripov zamonaviy o'zbek she'riyatining yorqin vakili va milliy ruhning yuksak kuychisidir. Uning ijodi xalqning ozodlikka bo'lgan intilishi va milliy

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

qadriyatlarni tiklash davrida ma'naviy mayoq vazifasini o'tadi. Shoir o'z asarlarida Vatan tushunchasini shunchaki geografik hududdan muqaddas ma'naviy meros darajasiga ko'tardi. Uning she'rlarida milliy g'urur va o'zlikni anglash motivlari asarning estetik o'zagini tashkil etadi. Abdulla Oripov she'riyati orqali o'zbek xalqining boy tarixi va madaniy qiyofasini badiiy bo'yoqlarda namoyon etdi. Ushbu maqola shoir merosidagi vatanparvarlik g'oyalarining badiiy, falsafiy va ijtimoiy asoslarini o'rganishni maqsad qiladi.

Abdulla Oripov ijodi o'zbek adabiyotshunosligida eng ko'p o'rganilgan va yuksak baholangan mavzulardan biridir. Shoirning Vatan haqidagi falsafasi va milliy g'urur konsepsiyasi bir necha ilmiy maktablar tomonidan tadqiq etilgan: Estetik va konseptual tahlil: Akademik Ozod Sharafiddinov o'zining ko'plab maqolalarida Abdulla Oripovni "millatning dardini dunyoga doston qilgan shoir" deb ataydi. Olim shoirning "O'zbekiston" qasidasini tahlil qilar ekan, undagi tarixiy xotira va milliy g'ururning sintezini yangi o'zbek she'riyatining boshlanishi deb baholaydi. Sharafiddinov shoir ijodidagi "milliy ruh" tushunchasini siyosiy cheklovlar davrida ham saqlab qolingani jasad sifatida talqin etadi. Ruhii va falsafiy yondashuv: Adabiyotshunos olim Ibrohim Haqqulov shoir she'riyatidagi tasavvufiy ildizlar va milliy qadriyatlarning ilohiy ishq bilan bog'liqligini o'rgangan. Haqqulovning fikricha, Oripovning Vatani - bu faqat tuproq yoki chegara emas, balki inson ruhining yuksalish nuqtasidir. U "Munojot" she'ri misolida milliy musiqiy merosning she'riyatga ko'chishi va bu orqali millat dardining ifodalanish mahoratini ochib bergan. Tarixiy-biografik tahlil: Umarali Normatov shoir ijodini "Qalb inqilobi" deb atalgan tadqiqotlarida keng yoritgan. Shoirning "Sohibqiron" dramasi va tarixiy dostonlari asosida milliy g'ururni tiklashda Amir Temur kabi buyuk shaxslar obrazining badiiy kuchi isbotlangan. Normatov shoirning bolalik yillari va Qashqadaryo muhitining uning vatanparvarlik tuyg'usiga ta'sirini tahlil qilgan. Zamonaviy nazariy

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

qarashlar: So‘nggi davr tadqiqotchilari Qozoqboy Yo‘ldoshev va Bahodir Karimov shoir she‘riyatining strukturaviy qurilishi va undagi "milliy o‘zlik" kategoriyasini zamonaviy metodlar (poststrukturalizm va aksiologik tahlil) orqali o‘rganmoqdalar. Ular shoirning istiqbol yillaridagi ijodida hurriyat g‘oyalarning badiiy evolyutsiyasini tizimli ravishda tahlil qilganlar. Tadqiqot jarayonida Abdulla Oripov she‘riyatining ko‘p qirraliligini ochib berish uchun quyidagi ilmiy metodlar majmuasidan foydalanildi: Germenevtik metod: Matnning ostki qatlamlarini, shoir qo‘llagan ramzlar va majozlar (masalan, "Tillo baliqcha" - erksizlik va cheklangan muhit ramzi sifatida) mohiyatini ochishga xizmat qildi. Bu orqali shoirning mustabid tuzum davridagi pinhona qarshiligi tahlil etildi. Qiyosiy-tarixiy metod: Shoirning 1960-yillardan boshlab to 2010-yillargacha bo‘lgan ijodiy yo‘li davrlarga bo‘lib o‘rganildi. Vatan timsolining "lirik sog‘inch"dan "davlat mustaqilligi ramzi" darajasiga ko‘tarilish dinamikasi kuzatildi. Lingvopoetik tahlil: Abdulla Oripovning o‘zbek tili imkoniyatlaridan foydalanish mahorati, milliy iboralar va xalq og‘zaki ijodiga xos bo‘lgan unsurlarning milliy g‘ururni ifodalashdagi lingvistik o‘rni aniqlandi. Aksiologik yondashuv: Shoir she‘riyatidagi qadriyatlar tizimi - Vatan, Ona tili, Milliy an‘ana va Erkinlik kabi tushunchalar ijtimoiy-falsafiy nuqtayi nazardan baholandi. Tipologik tahlil: Oripov ijodidagi Vatan talqini jahon adabiyotidagi (masalan, Uotmen yoki Pushkin) vatanparvarlik an‘analari bilan qiyoslanib, uning milliy o‘ziga xosligi dalillandi.

Abdulla Oripov she‘riyatida Vatan va milliy g‘urur tushunchalari o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lib, ular bir-birini to‘ldiradi. Shoirning milliy g‘ururi quruq maqtanchoqlik emas, balki chuqur bilim va achchiq haqiqatga asoslangan. Vatan - muqaddas maskan: Shoir uchun Vatan - bu ostonadan boshlanib, butun bir millatning o‘tmishi va kelajagini qamrab olgan kenglikdir. U "O‘zbekiston" qasidasida xalqning tarixini buyuk karvon yo‘liga o‘xshatadi. Undagi "Temur

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

tig'i yetmagan joyni, qalam bilan oldi Navoiy" satrlari o'zbek millatining nafaqat harbiy, balki yuksak intellektual salohiyatga ega ekanligidan g'ururlanish ifodasidir. Milliy o'zlikni anglash: Shoir ijodida millatning kamchiliklari ham dori kabi achchiq, lekin shifobaxsh tarzda aytiladi. U xalqni g'aflatdan uyg'otishga, o'zining kimligini unutmashlikka chaqiradi. "Sohibqiron" dramasida Amir Temur siymosini qayta tiklashi orqali mustamlaka davrida toptalgan milliy g'ururni qayta oyoqqa turg'azishni maqsad qilgan edi. Lirik qahramonning dunyoqarashi: Oripov she'riyatidagi qahramon - bu dunyoviy muammolarga milliy nazar bilan qaraydigan shaxs. U Vatanni sevishni "onani sevish"dek tabiiy va majburiy deb biladi. Abdulla Oripov 1941-yilning 21-martida Qashqadaryo viloyati, Koson tumanidagi Neko'z qishlog'ida tug'ildi. Qishloq Qo'ng'irtov etagida joylashgan. Otasi Orifboy Ubaydulla o'g'li jamoa xo'jaligi raisi bo'lgan. Onasi Turdixol uy bekasi bo'lgan. Oilada to'rt o'g'il, to'rt qiz bo'lib, Abdulla o'g'illarning kenjasi edi. 1958-yilda o'rta maktabni oltin medal bilan tamomlagach, Toshkent Davlat universiteti o'zbek filologiyasi fakultetining jurnalistika yo'nalishiga o'qishga kirib, oliygo'zni ham 1963-yilda imtiyozli diplom bilan yakunladi. Universitetdan so'ng 1963-1967-yillarda "Yosh gvardiya" nashriyatida muharrir, 1974-1976-yillarda „Sharq yulduzi“ jurnali bo'lim mudiri; 1976-1982-yillarda O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi adabiy maslahatchisi; 1982-1983-yillarda uyushmaning Toshkent viloyati bo'limi mas'ul kotibi; 1983-1985-yillarda "Gulxan" jurnali bosh muharriri; 1985-1996-yillarda Yozuvchilar uyushmasi mas'ul kotibi; 1996-2009-yillarda O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi raisi va bir vaqtning o'zida O'zbekiston Respublikasi Mualliflik huquqini himoya qilish davlat agentligi raisi lavozimlarida faoliyat yuritdi. 2009-yildan umrining oxirigacha O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi faxriy raisi lavozimini egallagan. Abdulla Oripov 1990-yilda O'zbekiston Oliy Kengashi, 1995-yilda O'zbekiston Oliy Majlisi deputatligiga saylandi. 2005-

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

yilda Senat a'zosi etib tayinlangan. Abdulla Oripov 2016-yilning 5-noyabrda uzoq vaqt davomidagi kasallikdan so'ng, AQShning Texas shtatida vafot etdi. U Toshkent shahridagi Chig'atoy qabristoniga dafn etilgan. Abdulla Oripov talaba vaqtida respublika matbuotida „Qushcha“ deb atalgan ilk she'ri chiqqan. Shundan keyin Abdulla Oripovning ketma-ket „Munojotni tinglab“, „Birinchi muhabbatim“, „Bahor“, „Kuz“, „Saraton“, „O'zbekiston“, „Otello“, „Sarob“, „Dengizga“, „Malomat toshlari“, „Oltin baliqcha“, „Yuzma-yuz“, „Genetika“ kabi she'rlari o'sha davrda o'zbek adabiyotining yorqin namunalaridan biriga aylangan. 1965-yilda Oripovning „Mitti Yulduz“ nomli ilk she'riy to'plami o'quvchilar qo'liga yetib borgan. Bu Oripov ijodining boshlanishi edi. „Mitti yulduz“dan so'ng „Ko'zlarim yo'lingda“, „Onajon“, „Ruhim“, „O'zbekiston“, „Qasida“, „Xotirota“, „Yurtim shamoli“, „Hayrat“, „Najot qal'asi“, „Yillar armoni“, „Ishonch ko'prigi“, „Munojot“, „Haj daftari“, „Saylanma“, „Ishonch ko'priklari (1989)“ kabi bir qator she'riy to'plamlari bosmadan chiqa boshlagan. Abdulla Oripov juda sermahsul ijodkor bo'lib dostonchilikda ham o'zini ko'rsatgan. Xususan uning: „Jannatga yo'l“, „Tabib va o'lim“, „Ranjkom“, „Sohibqiron“ kabi dostonlari o'zbek xalqi adabiyot muhlislariga juda manzur kelgan. Abdulla Oripovning O'zbekiston oldidagi xizmatlari cheksiz, u mustaqil O'zbekistonning madhiyasi muallifi hisoblanadi. Abdulla Oripov Kaliforniyada joylashgan (AQSh) Fan, ta'lim, sanoat va san'at xalqaro akademiyasining chet ellik a'zosi hisoblanadi. Yaponiyaning Soka universiteti professori. „O'zbekiston milliy ensiklopediyasi“ bosh tahrir hay'ati a'zosi, Hamza nomidagi hamda Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Respublikasi Davlat mukofotlari laureati hisoblanadi. Abdulla Oripov g'azal janrida ham ijod qilgan. Jumladan, 2024-yil nashr etilgan „Buyuk soddalik“ nomli to'plamida 34 ta g'azali nashr etilgan.

International Conference on Education, Psychology and Humanities

Hosted Online from Moscow, Russia

Date: 28th April, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Xulosa

Abdulla Oripov she'riyati o'zbek milliy tafakkurini yuksaltirishga xizmat qiluvchi buyuk ma'naviy xazinadir. Shoir asarlari orqali xalqning o'z o'tmishidan faxrlanishi va mustaqil kelajakka ishonch bilan qarashini ta'minladi. Uning ijodidagi Vatan talqini milliy istiqlol g'oyalari bilan to'la hamohangdir. Milliy g'urur shoir talqinida insoniy qadr-qimmat va erkinlik tushunchalari bilan chambarchas bog'liq holda namoyon bo'ladi. Xulosa qilib aytganda, Abdulla Oripov o'z she'rlari bilan o'zbek xalqining milliy ruhini mangu barhayot qildi va kelajak avlodlar uchun vatanparvarlikning yuksak namunasini qoldirdi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Oripov A. Saylanma. - Toshkent: "Sharq", 2001.
2. Sharafiddinov O. Ijodni anglash baxti. - Toshkent: "Sharq", 2004.
3. Normatov U. Qalb inqilobi. - Toshkent: "G'afur G'ulom nomidagi nashriyot", 1986.
4. Haqqulov I. She'riyat - ruhiy munosabat. - Toshkent: "Adabiyot va san'at", 1989.
5. Yo'ldoshev Q. Yoniq so'z. - Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2006.
6. Karimov B. Abdulla Oripov: hayoti va ijodi. - Toshkent: "Ma'naviyat", 2016.
7. Quronov S. Adabiyotshunoslik nazariyasi asoslari. - Toshkent: "Akademnashr", 2018.
8. Oripov A. Sohibqiron (she'riy drama). - Toshkent: "O'zbekiston", 1996.